

FELVIDÉKI HIRADÓ

POLITIKAI HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	8 korona
Fél évre	4 korona
Negyed évre	2 korona
Egy szám ára	20 fillér
Nyilttér sora	40 fillér

Hirdetéseket felvesz lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetői osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

Arcátlan áskálódások.

A nemzetiségi urak közt is kitört a békés egyetértés. Kitört pedig abból az alkalomból, hogy Blaho Pál szakolcai tót képviselő a magyarországi tót földmivesek egy alig számbavehető részét hódolni vitte Prága városába s ott elzengvén Szt Vencel koronájának jövendő nagyráhatottságát, ennek a koronának árnyékába ajánlotta a testvér tót nemzetiséget is. A cseh kérdés — ugymond — nem dönthető el csak Szent Vencel koronája cszágainak határai közt, hanem ki kell azt terjeszteni Alsó-Ausztriára és a Tótságra is, hol a cseh nemzet törzsei szintén erős gyökeret vertek. A cseh gondolat, mely az összes tót törzseken erőt vesz, él a tót nemzetnél is. Nincs messze azon idő, midőn az egyesült szláv törzsek el fogják játszani szerepüket, melyet a világtörténelem nekik szánt.

Mi, akik ellen ez az arcátlan felkínálkozás, ez a nyilt hazaárulás szolt, megjegyzés nélkül regisztráltuk Blaho Pál ur ostoba elszólásait. Megjegyzés nélkül, mert az utolsó időkben már annyira erőt vett rajtunk a tunyaság, hogy még önérdekeink megvédésére s a magyar nemzet ellen elkövetett ocsmányságok megtorlására is restek vagyunk. Pedig hát hajdanában ez egészen máskép volt. Emlékeztünk Dula Máté esetére, ki szintén Szent Vencel koronáját emlegette. Blaho Pál urnak azonban a hajaszála sem fog meggörbülni s vigan tovább fogja szegényes fecsegéseivel mulattatni a magyar képviselőházat s még kérdőre sem vonják, hogy Szent István koronájának egy részét a cseh muzikusoknak felkínálta.

De nem így a túróczszenytmártoni nemzetiségi urak. Ezek mintha üveg-cserépbe léptek volna, felszisszentek egyszerre azon a merészségen, hogy Blaho Pál ur az ő előleges megkérdezésük nélkül áruba meri bocsájtani azt a portékát, melyet ők már régen másnak ígérték s az ígéret beváltásáért obligót vállaltak.

A cseh testvérek iránt — mond-

ják ők — mi is hálások vagyunk, de Blaho Pál szőlőhegyi beszédét még sem hagyhatjuk megjegyzés nélkül. Mirevaló ilyen meggondolatlanságokat világgá kürtölni és különösen akkor, midőn köztudomás szeriint minden szóra figyelnek s azok értelmét kiforgatják? Mirevaló volt ebbe a beszédbe beleszólni Szent Vencel koronáját? Itthon — mondja a nemzetiségi párt szócsöve — Blaho ur elég gyenge tót s Prágában éppen a legfontosabb pillanatokban világra szónokol az egyesült tót törzsek világtörténelmi hivatásáról, éppen akkor, midőn van elég más tárgy is a tót kérdés megvitatására.

Ezzel azonban még nincs vége a dolognak. A kioktatásra dühbe jött Blaho Pál ur is s ujságjában, a Ludove Novinyban, szemenszedett gorbomba igazságok közt ráborította a vizes lepedőt a túróczszenytmártoni urakra, de különösen a Národnie Nov. szerkesztőségére s végül odavágja nekik, hogy más városban is él a tót gondolat, nemcsak ennek a lapnak szerkesztőségében.

Nem volna a kavarodás, a kibontakozott kép teljes, ha a csehek hallgatással mellőzték volna a tót urak szóharát. Hát ők is közbeszóltak. Még pedig alaposan és gorbombán. Természetesen Blaho urnak fogva pártját, ami magától értődik. Ez az ur is egyik politikai kerítőjük. Valószínűleg jó pénzért.

A harc tehát kitört az orthodoxok és a neologok, vagy más szóval a russzofil és a cseh-tót irányzat magyarországi képviselői közt. Alkuszának, agítálnak a szegény tót nép bőrére s az áru, melyet elprédálni akarnak, az istenített nép nyelve, s ennek a szép országnak egysége. Csak az a vigasztaló, hogy sem az egyik, sem a másik nincs az ő kizárólagos, az ő beceses gondjaira bízva.

Mégis lehetetlen, hogy gondolkodóba ne ejtsen bennünket ez a kitört háboruszkodás, gondolkodóba ne ejtsen bennünket az a nyilt és hazaárulással határos fellépés és vad szónoklás, mellyel Blaho ur döngetté ott

künn a cseh sziveket. Honnan veszik ezek az urak azt a rettenetes bátorságot, hogy majd ez, majd az kínálja el a Tótságot, a testvér nemzet által lakott azt a földterületet, melyet Szent István óta ennek koronájához a legszorosabb egység fűz?

Habozás nélkül megfelelünk a feltett kérdésre. A mi gyengeségünkben. A magyarság egymásközi átkos surlódásaiból, amely megbénítja rendszeres cselekvésében. Ha nincs, magunk kerestünk, ha kell a föld alól is, valami civódásra elég alkalmas kérdést, hogy valahogy meg ne szűnjék a köztünk élő közmondásos egyenetlenség, a Blahok, Hurbanok és Skultetik legnagyobb örömére, akik aztán nagy bőlesen saját hasznukra aknázzák ki nyomoruságos helyzetünket.

És ha valamikor, ma ilyen helyzet előtt állunk. Voltak hajdanában is züllött viszonyok, de az egymás iránti gyűlölködés átkos fertőjében sohasem merültünk el annyira, hogy észre ne vettük volna, hogy egy magáról megfeledkezett ember arcultotta a magyar nemzetet. Ma ezt is elnézzük Blaho Pál urnak. Elnézzük, hogy ez az ur a magyar korona egy részét felkínálta a cseheknek, Szent Vencel koronájának. Hát kell-e ennél nagyobb arculesapás?

Lehet, hogy mi nagyobb fontosságot tulajdonítunk ennek az örült nagyzási hóbortnak, mint aminőt megérdemel, de már maga a tény, hogy ily irányu alkudozás folyik, — ami immáron kétségtelen — s hogy ennek az irányzatnak legmunkásabb tagjai ott ülnek a magyar képviselőház padjain, már magában véve annyira undok és viszatetsző, hogy meg vagyunk győződve, miszerint más nép, más nemzet, egészségesebb viszonyok közt talán mi sem túrnénk meg egy percig sem az ily elfajult viszonyokat, s ennek megteremtőit és szóvivőit a magyar törvényhozás felszentelt csarnokában.

De így, midőn tisztán önzésből a legszebb reményekre jogosító kormányt, melyet a közlekedés emelt a hatalomra, sem hagyjuk zavartalanul cselekedni, midőn legtöbb idejét

éppen azoknál a kérdéseknél, melyek a nemzet husába vágók, a pártok belső háborgásának lecsillapítására, elsímitására kell szentelnie, hogy kívánhatnók meg akkor, hogy ily ekzszienciákkal szemben rögtön és oly erőlyesen lépjen fel, minőt az állam tekintélye feltétlen megkíván?

Mi térjünk először eszünkre. Meg vagyunk győződve, ha a magyarság zöme törhetetlenül, egységesen oda áll a kormány mellé, ha az idejét nem lesz kénytelen holmi belső pártbajok elsímitására fordítani, a Blahourak úgy elpárolognak, mint a nap-sugártól szétzűzött őszi köd.

Itt az ideje, hogy egyszer már csakugyan eszünkre térjünk, mert a késő bánat eb gondolat lesz.

A pozsonyi tizenhárom.

A mult vasárnapi számunkban felvetett eszmét lelkes olvasóközönségünk a nagy és magasztos célnak megfelelő odaadással, a magyar szívekhez méltó áldozatkészéggel karolta fel. A már köznapivá vált kéregetés nélkül, önként, a belső lelkesedés tüztétől hevítve sietnek leróni a hála adóját az elfeledett vértanuk iránt, azokkal az adományokkal, melyeket kiki tehetsége szerint adhat a célbavett emlékmű felállítására.

Öszinte örömmel konstatáljuk ezt a tényt, mert ezzel is beigazolvá látjuk, hogy ezen nagy elődök utódainak szívéből még nem halt ki az a szeretet, az a tisztelet apáink ama dicső

tettei iránt, melyekkel azok életüket dobva áldozatul, a hazaszeretnek soha el nem muldó példákat statuáltak.

De így is kell ennek lenni! Ha már ezek a magasztos példák sem hoznák szíveinket gyorsabb dobogásba, ha már ezekért sem volnánk képesek lelkesedni, akkor már csakugyan kezdetét vette volna az a vég, melyet ellenségeink annyi előszeretettel jóslgatnak a magyar nemzetnek.

De ez a vég, hála istennek, még messze van! De így nem is fog elkövetkezni soha!

Fel tehát a szívekkel, magyarok. Aki a kinos halálát szenvedett hősök emlékének áldoz, a hazaszeretnek áldoz. És van-e ennél magasztosabb dolog, mint megbecsülni azokat, akik a hazát megbecsülték?

Nincs!

Adjátok felesleges filléreteket a szent célra! Mutassátok meg, hogy ha kell, áldozni is tudtok azért a hazáért, melyet legtöbb ember csak az ajkán visel, de szívében nem igen érez, nem igen gondol.

A mult számunkban közölt gyűjtésen kívül ujabban a következő adományok folytak be:

Ruttkay Sándor	1 kor.
Tyroler Sándor	2 „
Jeszenszky János	1 „
Stefánszky Gizella	1 „
Székely Adolf	1 „
F B dr.	2 „
Jausz Sándor	5 „
Péché Dezső	4 „
Stern Leo dr.	1 „
Klein Ilonka	1 „

Witviczky István	1 kor.
Holbay Lajos	1 „
Boldis Ignác	2 „
Schultz Lajos	5 „
Balogh László	1 „
Urbanovics Ottó	1 „
Frank Sándor	1 „
Gyelán Gyula	3 „
Haizer Jenő	1 „
Gáffor Dezső	2 „
Bartha Ferenc dr.	10 „
Patsch Béla	5 „
Hudák Endre	1 „
Pollák Jakab	2 „
Berger Jakab	2 „
N. N.	2 „
Miehnik Gyula	5 „
Franciszky Lajos	1 „
Löwinger Lajos	5 „
Gerő Virgil	2 „
Klimó Vilmos	2 „
Zányi Kálmán dr.	2 „
Galanda István	1 „
Stránszky Jakab	2 „
Berger Ede	2 „
Keveczky Kálmán	1 „

81 kor.

Multh heti gyűjtésünk 243 „

Összesen 324 kor.

Nemzetiségi népgyűlés

a pluralitás ellen.

Megmozdu'tak a mártóni nemzetiségi urak. Gyűlést tartottak az új választási jog kiszélesítésénél tervbe vett plurális szavazat ellen. Teszik ezt főképp azért, hogy ők is mutassanak valamit, nehogy *Hodza* Milán az ő folytonos handa-bandáival végképp a fejükre nőjön. Ez az erőlködés ugyan hiábavaló, mert az elvitázhatalan, hogy a nemzetiségiek vezetése ma már *Hodza* Milán kezében van.

T Á R C A.

A pozsonyi tizenhárom.

A magyar szabadságharc a szövetséges orosz csapatok segítségével még le sem volt tiporva, midőn a bosszúért líhegő osztrák generálisok már megkezdték hóhéri munkájukat délen és északon. Haditörvényszék elé állítottak mindenkit, akikről a besugók árulása folytán kislült, hogy csak a legkisebb összekötötésben is voltak a szabadságharc intézőivel. Sokszor elég volt egy elejtett szó, hogy bitófára juttassa annak kimondóját.

Az 1849. év elején Kempen János alfabornagy Pozsony városát tartotta rémületben. Mig *Windischgrätz* Budapesten, addig őkegyelmessége Pozsonyban vívta ki magának a hóhérré nevet, mert nyugalmat nem ismerő szívét nem hatotta meg sem az árnyék, sem az örvyegyek kétségbeesett zokogása, sem a bitófára hurcolt egyének ártatlanságának hangzótátása. Kegyelmet nem ismert, csak a golyót és bitófát.

A pozsonyi vértanuk sorát *Dressler* Dániel Keresztély vezette be. Egykor szappanos, később színházi sugó s a pozsonyi demokrata kör lelkes tagja volt. *Dressler* egy ízben egy esomó cukorspárgát hozott magával s az

asztalra dobta társai előtt. Midőn kérdezték tőle, hogy mire legyen ez, azt a választ adta: *Hurolnak Windischgrätz nyakára!* Kollegája, *Baumann*, sietett besugni a rettenetes kiment, s a haditörvényszék még aznap letartóztatta a szentesgőtörőit.

Egyik auditor meg akarta menteni *Dressler* s azt tanácsolta neki, hogy mentiségére hozza fel azt a körülményt, hogy részeg volt. — Nem, auditor ur, — mondta *Dressler* — én józan voltam és nagyon is tudtam, mit beszélek.

Ez a válasz életébe került. A szegény sugót, miután hóhér nem volt a kéznél, a régi *Aréna* mögött az *Öligetben* agyonlőtték. Holttestét egy fa alá temették, hol mai napig is nyugszik.

A második vértanu *Boldini* János vasuti mérnök volt, ki mint hadifogoly került Kempen kezébe. Ez a vérszopó azonban a hadijog teljes mellözésével 1849. május 27-én agyonlövötte a főhadnagyi rangot viselő szabadsághóst, állítólag azért, mivel a *Ceccepiari* olasz ezred legénységét hitlenségre csábította.

Őt követte *Barta* József, ki a *Simonyi* Ernő alezreder által szervezett szabad csapatnál mint őrmester szolgált. Egy alkalommal fogságba kerülén, Pozsonyba hurcoltatott s *fegyveres zendülés és a vorebelyi sópénztár* ki-

rablásában való részesség büne miatt március 30-án agyonlövötetett.

A vértanuk sorában negyedik *Petőcz* György, Pozsony vármegye másodalispánja volt. *Petőcz*nek bűntől rótták föl, hogy míg egyrészlől az osztrák ármádiába való sorozásnak ellenszegtült, másrészt személyesen vezette a honvédség számára történt ujoncozást, továbbá hogy alárendelt közegeinek kémhírek beszerzését írásban is javasolta. Ezért kötélt általi halálra ítéltetett. Az akasztófát azonban kegyelemből golyóra változtatták s május 24-én a pozsonyi vár koronatornya alatt az ítéletet végre is hajtották. A dicsőültnék holttestemét a katonai temetőben ásták el, hol jelenleg is pihen *jeltelenül*.

Petőcz halála után *Haynau* vette át a főparancsnokságot, mivel együtt megfelelő számú hóhérré is jött Magyarországra, hogy a rebellisek közt ily segédlet mellett végleges rendet teremtsen. *Haynau* már május 31-én kivégezteti *Nimmichter* János péklegényt, ki állítólag egy *Civilart* ezredbeli ulánust a magyarokhoz való átpartolásra csábított.

Junius 5-én éjfélkor — írja *Kacsiány* Béla a vértanuk könyvében — a pozsonyi vár közelében lévő ugynevezett *Szamarhorgo* nagy katonai csapat közepén vettek két megvasalt magyar honvédtisztet s a korai idő

A népgyűlést a múlt vasárnap délután 3 órára hívták egybe. A falragaszokon meghirdetett népgyűlésen mondatni kizárólagosan csak a *Martinsánok* voltak részt. A vidék, a környék alig volt képviselve.

A népgyűlésen a hatóságot *Ujhelyi Attila* főszolgabíró képviselte.

A gyűlés első szónoka *Mudrony Pál* volt, ki rövid és unalmas közjogi fejtegetései után elmondta, hogy a népgyűlést azért hívta össze, hogy a kormány legujabb választójogi terveivel a közvétséget megismertesse.

Utána *Vanovics János dr.* vette át a szót, ki a 600 főnyi tömeg előtt azt fejtegette, hogy az általános, egyenlő, titkos, községenkénti választói jog kezdeményezői a török voltak. Később, különösen *Tisza István* bukása után a krárlé is magává vette ezt a demokratikus álláspontot s a kabinetalakítást csak azon feltétel alatt bizta a jelenlegi kormánya, ha ez a választási jog kiterjesztését is vállalja. A kormány, a kényszerhelyzetnek engedve, vállalkozott is a választási jog újbóli szabályozására, de amint most utólag kislult, az új tervezet a plurális rendszer meghonosításán épült fel. Ez pedig szerinte még rosszabb helyzetet teremt, mint az előbbi választási rendszer volt. Éppen azért kötelességüknek tartják, hogy a törvénytervezet ellen demonstráljanak. A szót a megvívott harcban egyesüljenek a szociáldemokrata párttal, mely e tekintetben velük egy nézetet vall.

Ezután azt fejtegette, hogy miért kell egyenlőnek, titkosnak, községenkéntinek lenni az új választási rendszernök. Fejtegetéseit azonban kevés ismerettel és igen szegényes argumentumokkal támogatta.

Végül indítványára egy hosszabb határozati javaslatot fogadott el a népgyűlés, melyet támogatás és pártolás végett megküldöttek a nemzetiségi képviselőknek.

Utána *Bella Máttyás* lipótszentmiklósi képviselő lépett az emelvényre s beszédében

elkalandozott a régi multban s miután ebből összehoidott egy esomó tlesköt-bogarat, rátért a gyűlés tulajdonképpeni tárgyára: az általános választói jogra. Elhöz meg nem értvén, csakhamar be is fejezte beszédét.

Végül *Mudrony Pál* indítványára a következő táviratot küldték fel Ö Felsőge kabinetirodájához:

Felsőges Urunk! A szucsányi választókerület közönsége Turócszentmártonban összegyűltve, legalázatosabb hódolatát nyilváníti s hálával tekint Felsőgedre, mint az általános, titkos, egyenlő és községenkénti választói jog királyi kezdeményezőjére, mely választói jogtól várja az ország tulajdonképpeni boldogulását és felvirágoztatását, de amely jogot bizonyos hatalmi körök a pluralitással s a kerületek mesterséges beosztásával a valódi értékétől megfosztani, azt illuzóriussá, sőt veszedelmessé akarják tenni. Bizalmunk Felsőged azon döntésén nyugszik, mely szerint a hűséges nemzetek megígértett az általános egyenlő, titkos választói jog, melyet se pluralitással, se a kerületek beosztásával illuzóriussá tenni nem lehet.

A népgyűlés megbízásából:

Mudrony Pál.

Miután a felolvasott szöveget nagy lármával elogadrták, a gyűlést az elnök feloszlatta.

A népgyűlés rendben, minden zavargás és kellemetlen incidens nélkül folyt le.

*

Hasonló tárgyú népgyűlés volt vasárnap Mosóceon is. Itt a szónok *dr. Bargár* znióvárjalai ügyvéd volt, ki beszédében állást foglalt a plurális választójog és annak rendszere ellen. A tömeg, mely körülbelül 600 főre rugott, csendben hallgatta meg a szónokot. A hatóság részéről jelen volt *Dávid* szolgabíró. A beszéd befejezése után a tömeg rendben és csendben oszlott szét.

Vármegyei élet.

I.

A közigazgatási bizottság ülése.

A vármegyei közig. bizottsága *Justh* Ferenc főispán elnöklete alatt a szokásos 12-ike helyett, tekintettel arra, hogy fő- és alispánunknak 12-én Budapestre kellett utaznia, a folyó hó 10-én tartotta meg havi rendes ülését.

Jelen voltak: *Beniczky* Kálmán alispán, *Záthureczky* Imre árvászeki elnök, *Csepcesnyő* Sándor tb. főjegyző, *Rakowsky* Iván dr. aljegyző, dr. *Law* Adolf tiszti főügyész, *Liszkey* Bálint pénzügyi tanácsos, *Skultéty* József kir. ügyész, *Künstler* Károly dr. kir. tanfelügyelő, *Borbély* Kálmán műszaki tanácsos, *Keveczy* Imre közgazdasági előadó, *Saager* Ferenc, *Cseréi* Emil, *Roth* Emil, *Bulyovszky* Simon és *Schultz* Lajos bizottsági agok.

Elnöklő főispán az ülést megnyitván, *Csepcesnyő* Sándor tb. főjegyző bemutatja *Matula* István kivételes nősülés iránt benyújtott kérvényét, melyet a bizottság pártólólag terjeszt fel a honvédelmi m. kir. miniszterhez.

Előterjeszti Körműzbánya város és *Kulfan* Samu turócszentmártoni lakos utadóleírás iránt beadott fellebbezését. A fellebbezések véleményezés és a határozati javaslat bemutatása végett a számvévfőségnek adtak ki.

Előadja a m. kir. belügyminiszter rendelkezését, mellyel *Ferdinándy* Béla dr. cselédügyben beadott fellebbezését illetékes harmadfokban leendő elbírálás végett a közigazgatási bizottsághoz utasította. A bizottság a második foku ítéletet indokainál fogva jóváhagyta.

Koch Ármin ruttkai lakos vasuti tüzeltávon belől akar építkezni. Miután a kassauerbergi vasut az építkezés ellen kifogásokat emelt, a közigazgatási bizottság a kifogások alapos elbírálása végett helyszini szemle tartását rendeli el. A bizottságba az alispán elnöklete alatt *Borbély* Kálmán műszaki

dacára is, a talpon levő tömeg utána nyomult a szomorú menetnek. A katonaság közepette emelt fővel, főúri bülszke tartással haladt az eszményi szépségű báró *Mednyánszky* László honvédlőrnagy, karöltve vele vidám beszélgetés közt *Gruber* Fülöp volt tüzérhadnagy, honvédszázados. Mind a kettőjük büne az volt, hogy 1849. február 2-án Lipótvár védőinek, a vár feladására iránti haditanácsban a feladás ellen nyilatkoztak s midőn a többség határozata alapján *Ordódy* mégis megnyitotta a vár kapuit, *Mednyánszky* az osztrák őrség előtt földbe döfte kardját e szavakkal:

— Nem adom meg magamat!

E kijelentéséért őt és a hasonló értelemben nyilatkozó *Grubert* az osztrák őrség parancsnoka azonnal vasraverette és erős fedezett alatt Pozsonyba küldte. Haynau rögtön elővette a két honvédtiszt pörét s mindkettőt halálra ítélte.

Ejféll után három óra lehetett, midőn a borzalmas menet elérte a kivégzés helyét. Itt először *Grubert*, utána pedig *Mednyánszky* t fojtotta meg a lőhór.

A Pozsonyban kivégzett vértanuk közt. lelki magyarságra nézve, *Rázga* Pál evangélikus lelkész volt még *Mednyánszky*hoz fogható. E nemes fej is Haynau bestiális dühének lett áldozata.

A szabadságharc alatt bálványozója volt *Kossuth* Lajosnak s elnöke a pozsonyi Nemzeti Egyesületnek, melynek egyik célja volt a magyar kormány törvényes intézkedéseinek, ha kell, fegyverrel is érvényt szerezni. Rázga nemcsak az egyesületben, de a szószekről is gyújtó beszédet tartott a szabadságharc érdekében. Az osztrák határra induló honvédeket egész Köpcsényig kísérte s ott usy fellekesíté őket, hogy ezek tanatikus lelkesedéssel indulak *Windschgrätz* ellen.

Az osztrák hadsereg győzelmes előnyomulása után mindenki agzódvá kérte *Rázgát*, hogy hagyja el a várost és meneküljön. Rázga azonban visszautasította ezeket a tanácsokat. Amitől jó barátai féltették, csakugyan bekövetkezett. Decemberben már fogoly volt.

A katonai bíróság szerette volna *Rázgát* megmenteni s rá akarták bírni, hogy hazudjék. De az ő nagy lelke nem akart kibujni tettei következményei alól. Halálra is ítéltetett. Lőgnia kell, kiáltotta Haynaa a pozsonyi hölgyek küldetésének. kik kegyelmet akartak kieszközölni számára.

Ugy is lőn. Janus 17-én, mint egykor *Krisztus*, ő is háán vitte fel a biót a Szamárhegyre, s ott kora hajnalban, neje és ő gyermeke szemeláttára lehelté ki nemes lelkét.

Az evangélikus lelkészt sorban követte *Mészáros* Dávid róm. kath. plébános, kit szintén a honvédség lelkesítései itélték halálra. Julius 16-án lőtték agyon. Még sirjában sem hagyták nyugodni. Heiler későbbi címzetes püspök felásatta a halottat, hogy téglával leörzsöltesse fején azt a helyet, hol a szentelt olaj érte.

Néhány nap mulva *Stift* József földbirtokeket lövette agyon *Kempen* tábornok. Büne az volt, hogy a *Jeszenak* féle proklamációkat terjesztette.

Az utolsó kivégzéseket július 23-án eszközölték. E napon akasztották fel *Trechster* Ferenc tartoskeddi jegyzőt, *Bugyik* József bérést és *Tóth* József tartoskeddi földművest. Bűntük az volt, hogy egy osztrák őrszaratot elfogtak s átadták báró *Jeszenak* kormánybiztosnak.

Pozsonyban is tizenháromra emelkedett tehát a magyar szabadsággért kinos halált halt vértanuk száma.

Illő, hogy emléketek megbecstüljük a részükre emelendő emlétkben. Ezt megkívánja a nemzetől az a nagy áldozat, melyet a vértanuk a nemzetnek hoztak.

tanácsos és Cserei Emil bizottsági tagok küldettek ki.

Bemutatja a pozsonyi iparkamara átiratát, mely szerint az ipartanácsba két rendes és két póttag volt választandó. Titkosan megjelölt szavazás folytán a tanácsba beválasztottak rendes tagul Graber Jakab és Szeppefeld József, póttagul Spitzer Mór és Bindfeld Ármín.

Rakovszky Iván dr. bemutatja a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter leiratát, melyben jóváhagyja, hogy a ruttkai izraelita leányhitközség anyalhitközséggé alakuljon Ruttkai székkel. Egyben a miniszter megtagadja, hogy a turóczenzentártoni hitközség szabályzatán bélyegzője rendes és szabályszerű helyettesítővel cseréltesse fel. A közigazgatási bizottság a miniszter leiratáról az érdekelt hitközségeket értesíteni rendeli.

Felolvassa a pozsonyi postaigazgatóság átiratát, melyben az igazgatóság tudatja, hogy *Kiscecsepényben* új postautógnökséget állított fel, mely Tótrónával naponként kétszeri lovasjáratmal fog közlekedni. Az átirat örvendetes tudomásul vétetett.

Bemutatja a földmivelésügyi m. kir. miniszter leiratát, melyben a miniszter tudatja a megye közönségével, hogy a Besztercebányára áthelyezett *Laukó Sándor* kir. erdőfelügyelő helyére *Jausz Sándor* kir. erdőfelügyelőt nevezte ki. Tudomásul vétetett.

Boleman János dr. tiszti főorvos szeptember havi jelentéséből kiemeli a következőket: Az általános közegészségügyi állapot az elmúlt hónapban kedvezőnek mondható.

Járványos bántalmak igen gyéren és csakis szórványosan fordultak elő. A szamárhőgés Turóczenzentártonban és Szucsányban majdnem teljesen megszűnt. A vérhas járvány Turánban szintén alább hagyott. Csupán három beteg áll jelenleg kezelés alatt.

A budapesti pastörintézetbe *tíz* egyén szállítottatott el és pedig: *kettő* Turóczenzentártonból, *egy* Kostyánból, *hét* Alsóstubnyáról. Ez utóbbiakat állítólag veszeti macska harapta meg. Egy szucsányi asszony pedig nem akarta magát Budapesten kezelteni.

A megtartott kocersma, pék- és egyéb élelmiszereket árusító üzletek negyedéves vizsgálata alkalmával csupán egy vendéglő és egy péküzlet ellen merültek fel jelentékenyebb kifogások.

Orvosrendíró hullaszemle egy esetben tartott meg, egy vasuti munkás hulláján, ki két kocsi közé kerülve, halálos belső sérüléseket szenvedett.

Bizonyítvány hatósági orvos által *tizennyolc* esetben állítottatott ki és pedig: tizenkét könnyű és hat súlyos testisértésről.

Liszky Bálint pénzügyi tanácsos az általa képviselt közigazgatási szak szeptemberi állapotról szóló jelentését a következőkben terjeszti elő:

Az 1908. évi szeptember havában befizetett egyenesadóban 10359 korona 65 fillér, hadmentességi díjban 202 korona, országos betegápolási pótdadón 525 korona 36 fillér. Ez a befizetés az előző év hasonló időszakához képest egyenesadóban 18727 korona 98 fillérrel *kedvezőtlenebb*, hadmentességi díjban 122 koronával, országos betegápolási pótdadón pedig 362 korona 05 fillérrel *kedvezőbb*.

Az említett befizetések után az elmúlt hónap végével hátralékokban maradt egyenes-

adóban 171681 kor. 68 fillér, hadmentességi díjban 15502 korona 24 fillér, országos betegápolási pótdadón 10367 korona 67 fillér, mely eredmény a múlt év hasonló időszakához képest az állami adónál 8360 korona 11 fillérrel, a hadmentességi díjnál 764 kor. 85 fillérrel, az országos betegápolási pótdadónál 676 korona 38 fillérrel emelkedett.

A pénzügyi tanácsos jelentése tudomásul vétetett.

A jelentés tudomásulvétele után a pénzügyigazgatóhelyettes néhány adóleírású ügyet referált el, melyeket a bizottság a pénzügyi tanácsos előadásában fogadott el.

Künsztler Károly dr. kir. tanfelügyelő jelentéséből kiemeli a következőket:

A kir. tanfelügyelőség az elmúlt hó folyamán állami iskolák szervezésével és a folyó ügyek elintézésével foglalkozott.

Az összes állami iskolákban a tanítás már folyik. A felekezeti iskolákban a beiskolázás csak e hó második felében fejeződik be.

Bejelenti, hogy a tanfelügyelőség személyzetében változás állott be. Révész Székely Piroksa ugyanis jelen minőségében Kassára helyeztetett át, kinek helyét tollnoki minőségben Orbán Kálmán foglalta el.

A znióváraljai állami tanítóképzőnél *Polónyi Gyula* a nevelői teendőket bízott meg. *Novy Ferenc* dr. pedig Lévára helyeztetett át.

A kisjeszeni állami iskolához *Brozik Károly* tanító neveztetett ki, aki állását már el is foglalta.

Végül bejelenti, hogy a blatncai ág. ev. iskolának a kérelmezett állami segélyezés utólagosan engedélyeztetett. Ellenben a priekopai felekezeti iskolának segélye megtagadottat.

Ezzel a tárgysorozat kimerítetvén, elnököl főispán az ülést bezárta.

II.

Törvényhatósági közgyűlés.

Vármegyénk törvényhatósági bizottsága a folyó hó 14-én tartotta őszi rendes közgyűlést.

A bizottsági tagok, dacára a tárgysorozat érdekes voltának, ezúttal csak gyér számban jelentek meg, amely körülmény a még folyton tartó mezei munkának tudható be.

A közgyűlés megnyitása után *Justh Ferenc* főispán emelkedett és magas szárnyalású beszédben emlékezett meg a közeli hónapokban elhunyt *Lehotzky Lajos* kuriai bíró, vármegyénknek 10 éven át volt alispánjáról s a közönség osztatlan és lelkes hozzájárulása közt a következő indítványokat terjesztette elő.

a) A megboldogult érdemei a vármegye jegyzőkönyvébe iktattassanak.

b) A vármegye közönségének meleg részvéte a gyászoló családdal jegyzőkönyvi kivonatanban közöltessék.

c) Elhunyt alispánunk hull tetemei fölé, halájának és elismerésének jeléül, állítson a vármegye közönsége díszes emlékkövet.

Vármegyénk főispánjának indítványát a közgyűlés osztatlan lelkesedés közt magáévá tette.

A határozat kimondása után *Beniczky Kálmán* alispán olvasta fel a már szokásos alispáni jelentést, melyből a következőket emeltük ki:

A közigazgatás általános menete az utolsó közgyűlés óta fennakadást nem szenvedett. A közbiztonsági állapotok kielégítőek voltak s

elömlő csapások, néhány kisebb tüzesetet kivéve, nem fordultak elő.

A tisztikarban előfordult változásokként bejelenti, hogy a földmivelésügyi m. kir. miniszter *Szetler János* helyére *Vértes Ede* állatorvosi gyakornokot nevezte ki.

Mezőgazdasági állapotainkról megemlíke, örömmel jelenti, hogy az ideai termés kielégítőnek mondható, még pedig nemcsak a kalászos és gumós növények, hanem a takarmánynövények tekintetében is.

A tűzoltói intézmény fejlesztésére vonatkozólag jelenti, hogy a folyó évben a budapesti tűzoltói tanfolyamra kiküldött *Zithureczky Miklós* tb. aljegyző, *Gregorovits László* állami elemi iskolai tanító és *Beniczky Gyula* joghallgató, a tanfolyamot sikerrel elvégzők s így már öt oly embere van a vármegyének, kik a községi tűzoltóságokat oktatni és vezetni képesek.

Végül bejelenti, hogy a vármegyeháza fűtésére szükséglendő faanyag biztosítása tekintetében az árlejítés már megtartottat, a szolgazemélyzet ruházatának és az irodaszerek biztosítása iránti árlejítés pedig a legközelebb fog megtartani.

Az alispáni jelentés tudomásulvétele után előadatot a kereskedelemügyi m. kir. miniszter leirata a vármegyei távbeszélőhálózat megépítése, illetve az 1909. évben végrehajtandó távbeszélő építések tervezetbe való felvétele tárgyában. A leirat *Schultz Lajos* bizottsági tag hozzászólása után örvendetes tudomásul vétetett.

A m. kir. belügyminiszternek a körjegyzői nyugdíjszabályzatra vonatkozó leiratára elhatározza a közgyűlés, hogy a szabályrendelettel a miniszter által kívánt módosításokkal kiegészítve újból felterjeszti.

A vármegyei adófelosztalási bizottságba, a lemondott *Kontsek József* elemenfalvi birtokos helyébe, egyhangulag *Michnik Vilmos* földbirtokos választott be.

A vármegye 1909. évi költségelőirányzata, *Rakovszky Iván* dr. aljegyző előadásában, oly módosítással fogadtatott el, hogy a turóczenzentártoni főszolgabírói hivatalba mulhatatlanul szükségelt második irnoki állás rendszeresítésére a m. kir. belügyminiszter újból kéresek fel.

A községi és körjegyzők fizetésekiegészítésére vonatkozó, számvétségileg megállapított szűkséglethez a közgyűlés hozzájárult s azt a m. kir. belügyminiszterhez felterjeszteni elrendeli.

A gazdasági ceséldlakásokra, valamint a tisztviselők hivatalos kiküldetése és áthelyezése alkalmával kijáró illetményeiről megalkotott szabályrendelet jóváhagyottat.

Bácsbodrog, Háromszék és Szatmár vármegyék, valamint Nagyvárad város közönségének az önálló nemzeti bank felállítását célzó átiratai, *Steiner Samu* bizottsági tag ellenző felszólalása után, tudomásul vétettek.

Baranya vármegye közönségének a bankkartzel megszüntetése, Háromszék és Somogy vármegyéknek a szárazság okozta takarmányhiány enyhítésére vonatkozó átiratai az állandó választmány javaslatának értelmében tudomásul vétettek.

Zemplén vármegye közönségének a községi és körjegyzők által igényelt féláru vasuti jegy váltására jogosító igazolvány kieszakésére vonatkozó átirata pártolni rendeltetett. Hasonlólag pártolni rendeltetett Zemplén vár-

H I R E K.

megye közönségének az alispánok részére adandó vasuti bérletjegyek tárgyában hozott határozata is.

Abaujtorna és Hajdu vármegyeiek közönségének 7—15 éves gyermekek gondozási költségeinek fedezése tárgyában az országgyűlési képviselőházhoz és a belügyi kormányhoz intézett átiratára elhatározza a vármegye közönsége, hogy oly szellemben ír fel, hogy a 7—15 éves gyermekek gondozási költségét, miután ez az egyes községekre rendkívüli terhet ró, az államkincstár viselje.

Békés vármegye közönségének a gabonából kiküstön való pálinkafőzés tárgyában az országgyűlési képviselőházhoz intézett feliratát a közgyűlés tudomásul vette.

Trencsén vármegye közönségének a törvényhatósági bizottságok magyarságának a választói reform alkalmával leendő megvédelmezése, továbbá a községi közegek ellen kiszabott rendbírságoknak az illető vármegye jegyzői nyugdíjalapja javára leendő fordítása tárgyában hozott határozataira, a közgyűlés elhatározza, hogy hasonló szellemben felír a kormányhoz.

A turoczenzmártóni m. kir. államépítészeti hivatal a vármegyei utbiztosok uti átlányának a folyó évi március hó 14-én 58. szám alatt hozott közgyűlési határozat megváltoztatásával leendő újból megállapítására vonatkozó előterjesztését tárgyalás alá vétetett, a közgyűlés a hivatal előterjesztéseit magáévá téve, elhatározza, hogy a kiépített és kiépítetlen utak beutazására szánt utiátalány összegét a javaslatnak megfelelőleg lép-teti életbe.

Az Oroszországban tartózkodó *Proksa* Zsuzsanna kérvénye községélyben leendő részesítése iránt további intézkedés végett a vármegye alispánjának adatott ki.

Nagycesepesény község kérvénye folytán a közgyűlés a vagyonatan szegények eltartására évi 120 korona segélyt engedélyez a községnek.

Velits Kálmán megyei irnok kérvényére nevezettnek kilenc havi szabadságidő engedélyeztetett.

A berlini osztrák-magyar segélyegylet kéréme, hogy a vármegye az egyesület tagjai közé lépjen, nem volt teljesíthető.

Farók Mihály gyepmester az iránti kérélmét, hogy fizetése 100 koronával emeltessék, tekintettel a fizetés terhet viselő alap kimerültségére, a közgyűlés nem teljesítheti.

Ozregy Reindl Istvánné, volt körjegyző özvegyének folyamodványára a törvényhatósági bizottság 200 korona segély szavaz meg.

A számonkérőszék jegyzőkönyve tudomásul vétetett.

A vármegyei körjegyzők kérélmét, hogy nyugdíjgyűlt országosan rendeztessék, a vármegye közönsége pártolólaj terjesztette fel a m. kir. belügyi kormányhoz.

Több tárgya a közgyűlésnek nem lévén, elnöklő főispán a közgyűlést a megjelent bizottsági tagok lelkes éljenése közben berekesztette.

Usak egy virágszálát! Hogy csak egy virágszálát adjunk a halottak koszorujából a halál jegyeseinek élete visszaváltására, — ezzel a jelszóval nagyszabásu akció indul vármegyénkben és városunkban. Vármegyénk alispánja nemes szívéből indítva, maga vette kezébe a belügyminiszter által engedélyezett köznyerodománygyűjtést. A vármegye mindkét füzolgabíróit felhívta közreműködésre. És ennek a buzgóságnak köszönhető, hogy még a legkisebb falucskában is megindul az egyesület gyűjtőfőrsolyába a gyűjtés. A tarsolyok izléses kiviteltek: oldalukon ezzel a felirattal: „Adakozunk a tüdőbetegeknek!” Van egy nyílásuk az adomány befogadására. E hó 24-én indul meg a gyűjtés s célja mintegy száz szegénysorsu folyamodó tüdőbeteget azonnal sanatóriumba helyezni, ezenfelül új intézményeket, főleg dispansereket létesíteni a tüdőbetegeknek. Minden egyes ridikűlben megszámlált összeget az egyesület hivatalos lapja külön nyugtáz. Örömmel írjuk, hogy az emberszeretet nemes versenyében a mi vármegyénk és városunk előjár s nemeslelkű hőgylek a temetői gyűjtést is kezükbe vették.

Kálmán napja. A vármegye köztsziszteletben és közszeretletben álló alispánjának névnapját a magyar daloskór immár valóságos ünneppé emelte. Ezen a napon, mint a kör elnökénél, megjelennek évenként, hogy egy pár gyönyörűen előadott dallal leróják hálájukat azokért a nagylelkű adományokért, melyekkel alispánunk a daloskór elhalmozta. Megjelentek tehát ez idén is és pedig erőben meggyarapodva, hogy dallal köszöntésük a magyar eszmék töretlen harcosát, az ő szeretett elnöküket. Fent a megyeházán Wunder József vezetéke mellett énekeltek el néhány dalt, melynek befejeztével *Boldis* Ignác, a daloskór alelnöke, fűvözte az ünnepelelt alispánt magas szányalásu beszédben. Az alispán meghatottan választott az igazgató szép szavaira s beszédének végső pontjában kitarásra s lelkiismeretes munkára buzdította a tagokat. Este az alispán vendégül látta a daloskór tagjait, vacsoraközben *Boldis* Dezső az elnökre, *Gáffor* Dezső pedig a két alelnökre títette poharát. A vendégek a legjobb hangulatban egy óráig maradtak együtt.

Hangverseny. Műkedvelő zenészeink ma délután 5 órakor az állami iskolák tornatermében tartják hangversenyüket. A műsor a következő: 1. Strauss János: Megnyitőzene a „Cigánybáró” című dalműből. 2. Waldteufel Emil: „Gavotte”. 3. a) Tarnay A.: „Szívemből téptem ezt a dalt...”, b) Böhm K.: „Rote Nelken”, c) Taubert V.: „Madár az erdőben”. Éneklő Riszner Edéné Congedi Adrienne, zongorán kísérő Riszner Ede. 4. Moszkowski M.: Mazurka a „Lengyel táncok”-ból. 5. Moszkowski M.: Valse Op. 64. Zongorán előadja Andaltis Irma. 6. Grieg E.: a) „Sebzt szív”, b) „Utolsó tavasz”, c) „Havasi est” vonós zenekarra. 7. a) Kasics O.: „Madárdal”, b) Bizet G.: „Pastorale”, c) Tosti P.: „Ninon”. Éneklő Riszner Edéné. 8. Meyerbeer G.: Nagy egyveleg a „Hugenották” operából. Az 1., 2., 4., 6. és 8. számokat a zenekar adja elő. Mint látjuk, a műsor igazán sok művészi élvezetet ígér s a próbák után itélve — műkedvelőink igazán művészi is fognak nyújtani. Nem tudjuk ezeket a hang-

versenyeket eléggé közönségünk figyelmébe ajánlani. Egész Felsőmagyarországon nem találunk hasonló terjedelmű műkedvelői zenekart, amely amellett annyira feladata magaslatán is álljon. Vállalkozásaikat pártolni a közönség legszebb kötelessége. Az érdeklődés különben igen nagy s jegyek már csak korlátolt számban kaphatók. Ülőhely ára 1 kor. 60 fillér, diákjegy 30 fillér. Az ülőhelyek számozatlanok.

Rudolf trónörökös szobra. Boldogult trónörökösünknek szobrot emelt a magyar szivekben élő tisztelet és kegyelet. A szobrot, mely a trónörökösöt, mint vadászt ábrázolja, a folyó hó 12-én délután leplezték le a koronás királynak jelenlétében. A szobor-leplezésnél vármegyénket *Justh* Ferenc főispán és *Beniczky* Kálmán alispán képviselte.

Adományozás. Özv. *Steiner* Ferencné helybeli lakos, a budapesti Ferenc József tanítóházában felállítandó Turóczi szobla alap javára 20 koronát adományozott, mely összeget köszönettel nyugtáz a tantfelügyelőség.

Szerkesztőváltozás. Liptószentmiklóson megjelenő lapjárunk, a „Liptó”, új szerkesztőt kapott. *Steier* Lajos, ez a kipróbált, lelkes kollegánk visszalép a lap vezetésétől, s helyét *Matyasovszky* Lajos foglalja el. *Steier* érdemeit nem kell it külön méltatnunk. Szerettük és tiszteltük őt azért a nemes ambícióért, melylyel, ugyszólván magára hagyatva, lapját vezette. Reméljük, hogy még találkozunk nevével azok közt, kik a magyar ügy igazáért állnak sorompóba.

A bosszu édes. Zárt borítékban, Bosznából kaptunk egy 1903. évi „Felvidéki Híradót”. Miután a pizskos és jellemetlen küldönek nincs elég bátorsága nyíltan fellépni ellenünk, hát az újságon fölki a bosszuját, teli irkálva azt ilyen kitételekkel: *Abuzg magyarony! Abuzg magyaronyi svién.* És ez az ember azt hiszi, hogy mi beszánkodunk ezért! Istenem, mennyi önhittség van némely kélálábú szarvasmarhában!

Szonázócsó hirre tett szert valódi mahagoni és pallisander stb. butorokból és szőnyegekkel álló raktárával *Svehla János* turoczenzmártóni kárpitos és butoraktáros, aki szolid kiszolgálásával és jutányos árával eloszlatta azt a bahiedelmet, hogy ha szepet, jót és olcsót akarunk vásárolni, akkor feltétlenül a fővárosban kell vásárlásainkat eszközölni. Ma már ő is versenyképes ezen a téren. Sirlámpák és koszorú nagy választékban szintén kaphatók.

Pisztoly egy gyermek kezében. *Hruska* János pásztorgyerek valahonnan egy rozsdás pisztolyt szerzett. Ezzel az ócska számmal azután a mult szombaton játszadózni kezdett. Gyutasot tett a pisztolyra s úgy ijesztgette a környék szárnyas állatvilágát. Hogy-hogy sem, éppen oly helyzetben, mikor a pisztoly csövét maga elé irányította, az ócska jószág eldördült s az alig tizenkét éves gyermek pedig irtozatos jajtások közt hanyatesett. A pisztolyban lévő régi töltés a kis gyermek altestébe furódott. Most a vármegyei kórházban fekszik élet és hálál között.

Kisléány a cséplőgép mellett. Lászlófalván gabonát csépeltek. De ez még nem hiba, mert hiszen gabonát minden faluban csépelnek. A hiba ott kezdődik, hogy a cséplőgéphez, mely köztudomás szerint nem játékszer, egy alig hét éves kis gyermek is hozzájutott. Hogy mi módon, ezt a megéjtendő szigorú

vizsgálat lesz hivatva kideríteni. Elég az hozzá, hogy a kis *Grajcár* Anna ott kotnyeleskedett addig, ahol neki semmi helye sem volt, míg lábát a gyorsan forgó dob el nem kapta s a szó teljes értelmében össze nem tépte. A szerencsétlenül járt ártatlan kis teremest szerdán este szállították be a megyei kórházba, hol az iszonyú kínok közt fetrengő kicsi teremest *Boleman* János megyei főorvos még az nap este megoperálta. A kis leány egyik lába elvesztésével adta meg az árát annak a kőtüdomásu dolognak, hogy a gép nem játékszer. Ezzel azonban nem érheti be a hatóság. Ki kell deríteni hogyan jutott a gyermek a cséplőgép mellé?

Vigyázatlanúság áldozata. A turáni mész-kőtéglyagárnál dolgozott *Friezer* Mór oroszországi születésű munkás. A múlt kedden valami anyag elszállításánál foglalatzkodott, de saját vigyázatlanúsága folytán a keskeny vágányu vasut kerekei alá került. A vasut ballábát töben teljesen összezúzta. Veszélyes sérüléssel a kórházban ápolják.

A tél kezdetét jelzi az a rendkívüli nagyszabású áruháalmaz, mely *Héda B.* helybeli fűszer- és csemegekereskedő üzletében látható. Az összes téli cikkek, u. m. tea, angol rum, teastultémény, prágai sonka, cukorkák és déli gyümölcsök már mostantól kezdve kaphatók.

Félarú vasuti jegy váltására jogosító arékeké évi igazolványok kiállítása és a már használatban levőknek érvényesítése az 1909. évre. Az állami és törvényhatósági tisztviselők, továbbá az állami és törvényhatósági nyugdíjasok félarú vasuti jegy váltására jogosító arékeké évi igazolványai a jövő 1909. évre leendő érvényesítést végezt a magyar királyi államvasutak igazgatóságához (Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 73. sz.) már f. évi október hó 15-től kezdve beklüldhők, legkésőbb azonban december hó 31-éig beklüldendők. Azoknak az igényjogosultaknak, kiknek a folyó évben arékeké évi igazolványuk még nem volt, a jövő 1909. évre azonban ily igazolványt maguk részére szerezní kívánnak, az igazolvány kiállítását ugyanevak a föntjelzett időben kell kérelmezniük. Különösen figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy az igazolványok érvényesítéseért és az újak kiállításáért járó 1 korona kezelési illeték m. kir. postabélyegekből rovandó le. A postabélyegek a betervezendő névjegyzékre, vagy kérvényre ragasztandók föl. Kézpénz vagy okmánybélyeg kezelési illeték fejében nem ragasztatik föl. Ez alkalommal a nyugdíjasokat arra is figyelmeztetjük, hogy a folyamodványon a lakhelyükre illetékes közigazgatási hatóság által igazolatni kötelesek azt, hogy semmifele díjazott tisztséget vagy fizetéssel járó hivatali nem viselnek.

És mégis igaz, hogy a legjobb, legmegbízhatóbb háíziser a valódi „Erdő-Sósorszesz“. — Ezt hallani mindenkitől, aki egyszer kísérletet tesz vele. — Oly ideálisán szerencsés összetételű sósorszesz ez, amelyet mindazok, kik az „Erdő-Sósorszesz“-t tettek meg állandó háízisernek, méltán nevezhetik az egészséges étének, nemcsak azért, mert páratlan erősítő hatásával edzi a testet, hanem mert tömérdek esetben szolgál csillapítónul. „Erdő Sósorszesz“ 30. 40 fillér, 1 és 2 koronás üvegekben mindentű kapható. Postán 10 kis üvegezt 3 koronáért küld utánvétel, vagy a pénz előzetes beklüldése után Kosmos Laboratorium Győr.

Aki sikerrel akar hirdetni, forduljon az „Általános Tudósító“ (Leopold Gyula) hirdetési osztályához. Budapest, VII., Erzsébet-körút 41., ahol hirdetések az összes létező bel- és külföldi hirlapokban és naptárakban kiváló szakértelemmel, lelkiismeretesen, pontosan és szolid árakon eszközölnek. Több mint 200 naptár kizárólagos képvisellete, vidéki lapok központi hirdetési osztálya, számos hirlap kizárólagos kezelősége. Diszes újságcatalógus, képes naptárjegyzék és minden felvilágosítás a t. e. hirdetőknék díjmentesen.

Kitűnő anyagokból készült
□ olcsó □
sirkövek
kaphatók
STEINER LAJOS
áruügynökségében
Turócsztrmarton.
Javitások és el-
évült sirköfelir-
atok kijavitatnak.
Levélbeli meg-
hívásra jövők!

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági előadónk jelentése.

A mezőgazdasági termények betakarítása a hosszantartó száraz őszi időjárás mellett befejezést nyert. Az átlagos eredmények a termények legnagyobb részénél magasabbak, minél fogva az ezidei gazdasági esztendő a jó évek közé sorozható.

Különösen az őszi termények sikertültek. A buza eredményében meghaladta az országos átlagot. Katasztrális holdanként 8 métermázsát adott. A rozs 7 métermázsával fizetett s minősége is kifogástalan. A tavaszak az állandó nyári szárazság miatt keresztzámra ugyan kisebb termést adtak, de a szórásí képesség és a minőség tekintetében az eredmény kielégítő. Az árpa 5 és fél, a zab 7 métermázsá hasznót adott.

A burgonya kizsedése a kedvező időjárás mellett befejezéshez közeledik, sőt egyes vidékeken már is befejeztetett. Az eredmény katasztrális holdanként 40 métermázsára tehető. Megemlítésre méltó, hogy a termés a vármegye délnyugati részében, tehát a leg-silányabb talajon volt a legjobb.

Takarmány tekintetében a gazdák szintén nincsenek rossz helyzetben. Szalma bőven van. A széna jó és a lóhere első kaszálásra is kifogástalan hasznót adott. Igaz, hogy a sarju csak fél, sőt harmad termést hozott, a második lóhere pedig csak a hegység-ek mentén, az esők által inkább látogatottabb helyeken adott jó termést, mindazonáltal a vármegye oly helyzetben van, hogy az ország takarmányhiányban szenvedő részéből, a Dunántúlról, a földmivétel-üggy m. kir. miniszter intézkedése folytán, egy és fél és két éves tszók fognak a legjobb tejelőfajokból bevásároltatni s mielőtt ama körülményről a gazdasági egyesület által a hirdetések kibocsájtattak volna, a gazdák részéről már is mintegy 200 darab átvételére történt jelent-

kezés, mely örvendetes tényről a közigazdasági előadó tudomásvétel végezt a közigazgatási bizottságnak is jelentést tett.

Állatogészségügyünk az elmúlt hónapban. Az elmúlt hónapban, *szubvárvány* jelleggel, *Andrástalu* községben a *juhrukkör* állapított meg. A *sertésorbané* megszűnté folytán zár alól feloldatott *Znióvárjalja*, *Moskóc*, *Stubnyaftrdó*, *Podhrágy*, *Necpál* és *Laszkár*. A *sertésvész* megszűnté folytán pedig zár alól feloldatott *Nagyarakó* és *Jahodník*. *Ebvesszettség* esetei állapítottak meg *Turócsztrmartonban* és *Kostyánban*. A *veszettség* gyanuja pedig *Kostyánban* egy macskán, *Ruttkán* egy kutján. Miután az *ebveszettség* eddig nem tapasztalt mérveket öltött, a *veszedelmesség* vált kör alapos kiirtása végezt a törvényhatósági állatorvos jelentést tett a vármegye alispánjához. Szeptember havában *Turócsz* vármegye területéről vasuton állat nem szállítottat el.

Szerkesztésért felelős: **Dugovich Titus.**
Helyettes szerkesztő: **Boldizsár Boldizsár.**
Kiadótulajdonos: **Moskóczy Ferencsz.**

A makacs meghűlést

és köhögést gyorsan enyhíti a SCOTT-féle Emulsió.

A Scott-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módoszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni

annyira kellemes ízű, hogy azok, akik nem bírják el a közönséges csukamájolaj ízét, könnyen, sőt élvezettel táplálkoznak a

SCOTT-féle Emulsió-val.

Azonkívül a SCOTT-féle Emulsió sokkal jobb hatású az egész-ségre.

Egy eredeti üvege ára 2 kor. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

4503/1908. P. számhoz.

Hirdetmény.

Schultz Lajos szucsányi téglagyáros által a szucsányi iparvasut céljaira Szucsány község határában *Bjelik* János és érdektársaitól kisajátítandó s a kisajátítási összeírásban körülírt területekre nézve a kisajátítási kártalanítási eljárás elrendeltetvén, alulírt királyi törvényszék tárgyalási határidőül 1908. évi november hó 17. napjának d. e. 9 óráját Szucsány község házához kinttize s az eljárás vezetésére egy királyi törvényszéki bírót küldött ki, a távollevők és ismeretlen tartózkodású érdekeltek részére ügygondnokul dr. Schindler Arthur turócsztrmartoni ügyvéd rendeltetett ki.

Felhivatnak az összes érdekeltek, hogy e tárgyaláson annál inkább jelenjenek meg, mert utólag nem igazolható elmaradásuk a kártalanítási eljárást gátolni nem fogja.

Királyi törvényszék Besztercebánya, 1908. évi szeptember hó 30. napján.

Bolemann
elnök.

Dr. Cserhelyi
jegyző.

1927/1908. sz.

Körmöczbánya szab. kir. főbányavárosban az

ORSZÁGOS VÁSÁROK

1909. évben a következő napokon fognak megtartatni:

1. Szent Györgyi

marhavásár április 29-én, kirakó vásár április 30-án és május 1-én.

2. Portiunkulai

marhavásár július 31-én, kirakó vásár augusztus 2-án.

3. Szent Mihályi

marhavásár szeptember 30-án, kirakó vásár október 1-én és 2-án.

Hetivásár minden szombaton tartatik.

Körmöczbányán, 1908. október 2.

Rendőrkapitányság.

Még azokat is, akik éveken át mást használtak, meghódította

a valódi

ERŐ SÓSBORSZESZ,

mert mindazt egyesíti magában, amit egy igazán jó és hatásos háziészertől várni lehet. — Öre az egészségnék, fertőtlenít, erősít és edzi az izmokat, fájdalomcsillapító. Páratlan mint szájvíz, haj- és bőrápolószér. Szükséges minden háztartásban.

Kapható mindenütt 30 fill., 40 fill., 1 és 2 koronás üvegekben.

Postán 10 kis üveget 3 koronáért küld utánvétel vagy a pénz előzetes beküldése után

KOSMOS labororium, GYŐR.

Kapható mindenütt!

Fektor

az egyetlen

hashajtó limonádé.

Kellemes ízű, gyors és biztos hatása.

Szükséges minden háztartásban!

Kapható mindenütt. Üvege 80 fill.

„KOLUMBUS“ vegyészeti gyár részv. társ.

Budapest, VIII., József-utca 16—18.

Óh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség

s elnyájkasodás ellen gyors s biztos hatású

Enger mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kítünő ízűek.

Doboz 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor“ gyógyszer-tár Budapest, VI., Váci-körút 17.

Éljen!

Enger mellpasztillája hamar meggyógyított!

Kapható Turócszentmártonban:

TOPERCZER SÁNDOR GYÓGYSZERTÁRÁBAN.

TÉLI MENETREND.

A magyar királyi államasvutakon:

(Érvényes 1908. év október hó 1-től.)

Budapest—Turócszentmárton:

Gyv. ind.	reggel 7:05,	érek. délután 1:38
Szv. „	délelőtt 9:15,	„ „ 7:55
Gyv. „	délután 3:30,	„ este 10:21
Szv. „	délután 5:55,	„ reggel 4:16
Vv. „	éjjel 11:10,	„ délelőtt 11:36
Vv. Jánoshegyről ind. reg. 5:03, é. reg. 7:30		

Turócszentmárton—Budapest:

Gyv. ind.	reggel 5:57,	érek. délután 12:45
Szv. „	„ 8:41,	„ este 7:10
Gyv. „	délután 2:52,	„ „ 9:15
Vv. „	„ 4:56,	„ reggel 5:10
Szv. „	este 11:35,	„ délelőtt 9:50
Jánoshegyre i. d. u. 12.03, é. d. u. 3:35		

Turócszentmárton—Ruttká:

Gyv. ind.	délután 1:39,	érek. délután 1:47
Szv. „	este 7:56,	„ este 8:05
Gyv. „	„ 10:22,	„ „ 10:30
Szv. „	reggel 4:16,	„ reggel 4:25
Vv. „	„ 7:31,	„ „ 7:47
Vv. „	délelőtt 11:37,	„ délelőtt 11:47

Ruttká—Turócszentmárton:

Gyv. ind.	délután 2:43,	érek. délután 2:51
Szv. „	reggel 8:30,	„ reggel 8:40
Gyv. „	„ 5:48,	„ „ 6:56
Szv. „	este 11:24,	„ este 11:35
Vv. „	délután 4:43,	„ délután 4:55
Vv. „	délelőtt 11:16,	„ délelőtt 11:33

Budapest ny. p. u.—Zsolna:

Gyv. ind.	reggel 7:—,	érek. délután 1:33
Szv. „	este 9:20,	„ este 8:30
Gyv. „	este 6:50,	„ éjjel 12:24
Szv. „	„ 9:20,	„ reggel 7:16

Zsolna—Budapest ny. p. u.:

Gyv. ind.	éjjel 3:46,	érek. reggel 9:30
Szv. „	reggel 7:18,	„ este 5:55
Gyv. „	délután 3:20,	„ „ 9:45
Szv. „	este 9:15,	„ reggel 6:35

A cs. és kir. szab. Kassa-Oderbergi vasutakon:

Kassa—Ruttká:

Szv. ind.	reggel 5:15,	érek. délután 12:15
Szv. „	„ 7:50,	„ „ 2:28
Gyv. „	délután 12:02,	„ „ 5:22
Szv. „	„ 12:17,	„ este 7:57
Szv. „	„ 4:00,	„ „ 10:47

Ruttká—Kassa.

Szv. ind.	reggel 4:42,	érek. délelőtt 11:45
Szv. „	„ 8:20,	„ délután 3:45
Gyv. „	délután 12:37,	„ „ 5:12
Szv. „	„ 2:30,	„ este 9:15
Szv. „	„ 4:08,	„ éjjel 11:40
Liptószentmiklósról Svz. i. este 8:17 é. 10:00		

Ruttká—Zsolna:

Szv. ind.	reggel 4:40,	érek. reggel 5:07
Szv. „	délután 12:40,	„ délután 1:10
Szv. „	„ 2:38,	„ „ 3:04
Gyv. „	„ 5:33,	„ este 5:55
Szv. „	este 8:23,	„ „ 8:50
Szv. „	éjjel 11:04,	„ éjjel 11:30
Vv. „	délelőtt 8:05,	„ délelőtt 8:32

Zsolna—Ruttká:

Szv. ind.	reggel 3:55,	érek. reggel 4:27
Szv. „	„ 7:35,	„ délelőtt 8:04
Gyv. „	délután 12:11,	„ délután 12:33
Szv. „	délután 1:45,	„ „ 2:11
Szv. „	„ 3:24,	„ „ 3:52
Szv. „	este 9:21,	„ este 9:50
Szv. „	este 7:16,	„ „ 7:45

Közvetlen vonatösszeköttetés

Berlin—Budapest között, Ruttkán át.

Naponta	4.39	indul	Berlin	érkezik	11.12
„	10.06	„	Breslau	„	5.45
„	1.15	„	Oderberg	„	2.47
„	5.48	„	Ruttká	„	10.30
„	12.45	érek.	Budapest k. p. u.	indul	3.30

Közvetlen gyorsvonati összeköttetés

a magyar királyi államasvutak és az azon uton tullekvsatllakozó vasutak alatt megnevezett főállomásai között.

7.05	3.30	i. Budapest k. p. u. é.	12.45	9.15	7.00	6.50	i. Budapest ny. p. u. é.	9.30	9.45
1.47	10.30	é. Ruttká	i. 5.48	2.43	1.33	12.24	é. Zsolna	i. 3.46	3.20
—	5.45	„ Breslau	„ 10.06	6.10	10.35	5.45	„ Breslau	„ 10.06	6.10
—	11.12	„ Berlin (Fridstr.)	„ 4:39	11.31	5.26	11.12	„ Berlin (Fridstr.)	„ 4.39	11.31

Wix Miksa

fűszer- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

Élelmi szerek és szeszes italok raktára. Nagy választék ajándék-tárgyakban.

Üvegezési vállalat!

Generál biztosi ügyintézés!

NIKELSBURG FANNY

amerikai fehérenemű- és vegytisztító intézete

Turócszentmártonban (Vancsó-féle ház, Rolkó óras mellett).

Fehéreneműtisztítás! Vegytisztítás!

Férfi- és női ruhaneműk, bluzok, aljak, kosztümök, mellények, nyakkendők függönyök stb. bármely zsír- és egyéb foltoktól megtisztítanak és az újhoz teljesen hasonló állapotban szállítanak!

Héda B.

fűszer-, csemege- és gyümölcskereskedése
Turócszentmártonban.

Valódi angol tearum! Szeszessitalok!

Naponta friss nyers s főtt prágai sonka nagyban és kicsinyben!

Valódi Koestlin-féle teasütemények és cakes! Fürth- és Heller-féle cukorkák nagy választéka!

Friss délygyümölcsök már kaphatók!

Haltenberger Béla

Kassa

ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó gyárainak képviselete:

Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Nagy választék női kalapokban.

Csak az ily cégtáblával jelzett üzletekben lesznek eredeti SINGER-féle varrógépek elárúsítva!

Figyelem! A másol vásárolt „Singer varrógép” tanzata csak uSaz eredeti SINGER-féle varrógépnek!

SINGER Co. varrógép r.t.

Turócszentmárton, Fő-utca 138.

Klein Sz. utóda

HORN J.

Turócszentmárton, főtér.

Téli különlegességek:

Bőrkabátok, utazóbundák, szörmeárúk, kész férfi és gyermeköltönyök, téli felöltők, valódi persiánsapkák, plüskalapok, valódi Kobrák-cipők stb. stb.

Nagy választék! Jutányos árak!

GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók, csak elsőrendű minőség.

Kérjen határozottan: Garvens-szivattyút

Garvens-művek, WIEN XX/2.

Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

LEOPOLD GYULA

hirdetési iródsz. által Budapest, Erzsébet-körút 41. 200 négyzetméter kértető

Tyukszemet, borkeményedést azonnal eltávolít a Kaiser-féle

TYUKSZENHALÁL

ára 70 fillér.

A legjobb és legerősebb sósborszesz az

ERŐ SÓBORSZESZ

ára 2 K, 1 K és 30 fillér.

Postán szállítja utóvét mellett a KOSMOS vegyszert és kozmetikai laboratórium. GYÖR, BAROSS-UT.

BÉLHURUT

(hasmenés), gyomorgörcs legújabb gyógyszer a BARTA-féle fekete olajgyógybőr, kapható gyógyszerboltokból. 5 üveget 8 fillér bérmentve szállítunk. Kéretlenkedés nélkül a

Felkai Konzervgyár, Barta József

Felka (Sopronmegye). - Kérjen árjegyzéket!

VÉRSEGENYSÉG, ÉTVAGYTALANSÁG, IDEGESSEDÉS

gyógyítására a leghatásosabb készítmény a WIEGNER-féle

TOKAJI CHINA-VASBOR.

Reaktív hatású, erősíti, tisztítja a vért.

Kis üveg ár 200 kor. Nagy üveg 6 kor. Kapható gyógyszerboltokban Postán küldi: KOBONA-GYÓGYSZERTÁR Budapest, Kálvária-utca.

PLATSCHEK VILMOS

ellenszem legolcsóbb, legzöldebb

FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza

Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

RIVOLI

égyképzésű és lezárt szájú műtermék

BUDAPEST, VII., RÁKÓCI-ÚT 30.

készülnek csak elsőrendű művészet kivételben fényképnagyítások, aquarrel- és olajfestmények. Másolatok salgyamra, bársonyra, fára, elefantcsontira stb. Éross, fűggyék, üi stb. apró üvegfestményekkel. Porcellánba égetett fénnyekpek sirl. kövekre stb. Mírói küldjek ingyen és bérmentve árjegyzéket!

DIGESTO GLÜCK

legalkalmasabb emésztőpor

Doboz 2 kor.

Postai számlaközlés. FEHER GALAMB győgyeszerár Budapest, HUNGÁRIA-KÖRÚT 93

Kapható minden gyógyszerboltban és drogeriában.

Meglepő haladás!

FICHTENIN

a legkiválóbb, szabadonlilag víztét szer, mely mindenféle képet a lakásban ép úgy, mint mindenféle képzés, és is levetített és egyéb ker- és valaményben kártevők elűz- kának és azok pestét azonnal megöli.

Legmeghatározottabb védelem szunyg és darabk ellen. Használati utasítás szerint való eljárás mellett biztosítja a felületen eredményt.

Vesérlékeletők Magyarországon kaphatók

DIAMANT és VADAS

Budapest, VII., Damjanich-u. 35. - Telefon 21-01.

BOGDANY

szerecséje páralant!

Vásároljunk osztály-sorsjegyet csakis

BOGDANY S.

fővárosi sorsjegyjroda r.-l.-nál

BUDAPEST, KÁROLY-KÖRÚT 20.

Dr. KOVÁCS KÉZPÁSZTÁJA

8 nap alatt biztosan hat.

Téglap K 1-20

Dr. KOVÁCS gyógytára Budapest, Gyár-utca 17.

„Tolltett-úttok” ingyen.

Ha fáj a feje használjon azonnal

Beretvás - MIGRAIN - pasztillát,

mely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet.

1 doboz 1 kor. 20 fillér. - Minden gyógyszerboltban és drogeriában kapható.

Fővárosi BERETVÁS TAMÁS GYÓGYSZER- KISPEST, Rákóczi-utca 2.

Ingatlan postai szállítási 8 doboz rendelendő!

PÁRIS Szálloda

Szállás: Simon Pál

Budapest, VI., Váci-körút 58. szám

100 szoba 250 K-ot feljebb. Kiszolgálás és vilányvilágításnál egyért. Fürdő, naplós kávéháza, étterem. Világos és kellemes magátohely az órára pályázók és házők felé.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?

Schuller Kaszinó-éttermében

VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz.

Elsőrendű konyha! Naponta zenecsofoly!

Dr. KOVÁCS J.

hemoptiail rendelő-intézete

MÉRT betegségeiben szenvedők számára

Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER

szörmeárú elterjednek és az egész világon elterjedt terjednek.

Első és legnagyobb magátohely ellen való részvétel.